

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ

В статті Т.Н.Пляченко раскрыта специфика профессиональной подготовки будущих учителей музыки в условиях кредитно-модульной системы обучения, проанализированы структура и содержание дисциплины "Введение в специальность" для студентов музыкального отделения факультета искусств педагогического университета.

In the article T.N.Plyachenko is exposed specific of professional preparation of future music masters in the conditions of the credit-module departmental teaching, a structure and maintenance of discipline is analysed „Introduction to speciality” for the students of musical separation of faculty of arts of pedagogical university.

Підвищення якості підготовки педагогічних кадрів і забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників вітчизняних педагогічних університетів та престижу української вищої

освіти у світовому освітньому просторі потребує реформування національної системи освіти, впровадження нових підходів до організації навчального процесу, передових технологій навчання, застосування ефективних методів підготовки фахівців.

Цей процес передбачає перебудову вітчизняної системи вищої педагогічної освіти у відповідності з вимогами кредитно-модульної системи. Кредитно-модульною системою організації навчального процесу називається сукупність організаційно-методичних заходів, які ґрунтуються на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів). Основними завданнями кредитно-модульної системи організації навчання визначено наступні: 1) адаптація ідей Європейської кредитно-трансферної та акумульованої системи (ECTS) до системи вищої освіти України; 2) забезпечення навчання студентів за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми; 3) стимулювання учасників навчального процесу з метою досягнення високої якості вищої освіти.

Організація вітчизняної мистецької освіти за вимогами кредитно-модульної системи є складним і суперечливим процесом, який знайшов неоднозначну оцінку фахівців. Не виникає ніяких сумнівів щодо впровадження принципів модульного навчання у викладання дисциплін гуманітарного і соціально-економічного, природничо-наукового і психолого-педагогічного, художньо-естетичного і музично-теоретичного циклів. А от реалізацію кредитно-модульної системи навчання в музично-виконавській підготовці студентів ще не можна назвати успішною.

Наукові дослідження у галузі впровадження кредитно-модульної системи навчання у вищих закладах освіти, спрямовані на реалізацію положень Болонської декларації. Організація навчального процесу у педагогічних університетах за вимогами кредитно-модульної системи здійснюється з дотриманням нормативних документів, основними з яких є: Наказ МОН України “Про проведення педагогічного експерименту з впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу, та на виконання Програми заходів щодо реалізації положень Болонської декларації” (від 30.10.2004 року №812); Наказ МОН України “Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу” (від 30.12.2005 року №774).

Загальні питання професійної підготовки майбутніх учителів музики в педагогічному університеті висвітлено в науково-методичних працях А.Болгарського, Г.Падалки, Т.Рейзенкінд, О.Ростовського,

О.Рудницької, О.Щолокової та ін. Специфіка ж фахового навчання в умовах кредитно-модульної системи ще не знайшла належного висвітлення у науково-педагогічній літературі, що й визначило актуальність цієї роботи.

Мета і завдання статті – розкрити специфіку професійної підготовки майбутніх учителів музики в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Специфічною особливістю професійної підготовки майбутніх учителів музики в педагогічному університеті є те, що фахове навчання студентів у виконавських класах потребує тривалого часу для засвоєння навчального матеріалу (музичних творів). Тому оптимальним терміном для залікового кредиту з музично-виконавських дисциплін (як для інструментальних, так і для вокально-хорових) є навчальний семестр, а не чверть. Цей фактор і визначив відмінність проектування навчальних планів і програм з усіх дисциплін для студентів музично-педагогічної спеціальності.

Вивчення дисциплін фундаментальної та професійно-орієнтованої підготовки починається з першого курсу. Визначення навчального семестру, обсягу, змісту та структури кожної фахової дисципліни залежить від її ролі і місця у системі професійної підготовки бакалавра – майбутнього вчителя музики. Так, наприклад, музично-виконавські дисципліни (основний музичний інструмент, сольний спів, диригування, оркестровий та хоровий класи) вивчаються протягом восьми семестрів і налічують від 15 до 30 кредитів ECTS. Вивчення цих предметів є неперервним з послідовним ускладненням навчальних завдань. Обсяг даної статті не дозволяє детально розглянути структуру змістових модулів цих навчальних курсів, тому ми зосередимо увагу лише на одному, який визначає професійно-педагогічну спрямованість фахового навчання майбутніх учителів музики.

Необхідною дисципліною для розуміння студентами суті музично-педагогічної діяльності є вступ до спеціальності “Музична педагогіка і виховання”, яку в останні роки перейменовано в “Музичне мистецтво”. Ця дисципліна входить до варіативної частини навчального плану і вивчається у першому семестрі, а її обсяг встановлюється університетом (0,5 національних кредитів, 0,75 – ECTS).

Метою викладання дисципліни є: ознайомлення студентів з основними формами фахового навчання на музичному відділенні мистецького факультету КДПУ ім. В.Винниченка та засвоєння знань

про специфіку і зміст професійної діяльності сучасного вчителя музики.

Завданнями навчального курсу ми визначили наступні: 1) ознайомити студентів-першокурсників із специфікою фахової діяльності сучасного вчителя музики та вимогами до його професійної підготовки; 2) спираючись на наукові дані про структуру професійної діяльності сучасного вчителя музики, формувати в студентів позитивну мотивацію фахового навчання на мистецькому факультеті; 3) ознайомити майбутніх учителів музики із структурою навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” та вимогами до студентів музичного відділення мистецького факультету; 4) озброїти студентів знаннями про зміст фахової підготовки на заняттях з основних циклів навчальних дисциплін: психолого-педагогічного, історико-теоретичного, музично-інструментального, вокально-хорового.

Ознайомлювальний характер даної навчальної дисципліни визначив її структуру: один модуль, складовими якого є два змістових модулі – лекційний і самостійна робота студентів. Лекційний змістовий модуль має чотири теми.

Тема 1 – “Специфіка професійної діяльності сучасного вчителя музики”. Передбачає ознайомлення студентів з особливостями професійної діяльності шкільного вчителя музики, яка полягає у: поєднанні педагогічної, музикознавчої, інструментально-виконавської, вокально-хорової, музично-просвітницької та науково-дослідної роботи; повсякденній самостійній роботі над собою (психолого-педагогічна, музично-теоретична, методична самопідготовка; удосконалення власних вокальних, інструментальних і хормейстерських навичок); умінні самостійно узагальнювати, систематизувати й реалізувати набуті знання і навички на практиці; творчому, нестандартному підході до вирішення музично-педагогічних і музично-виконавських завдань;

Тема 2 – “Сучасні вимоги до фахової підготовки вчителя музики загальноосвітньої школи”. Містить аналіз структури професійної діяльності вчителя музики та її теоретичної моделі (професіограми) як комплексу професійних якостей фахівця. Комплекс знань, умінь і навичок, які визначають рівень педагогічної майстерності вчителя музики представлений наступними компонентами: конструктивний та організаційний; орієнтаційний; мобілізаційний; інформаційний; комунікативний; інтелектуальний;

дослідницький (науково-педагогічний, музикознавчий); спеціальний музичний; творчий.

Тема 3 – “Спеціальні музичні знання, уміння й навички”. Розкриває зміст і структуру спеціального музичного компоненту, який (як і інші компоненти професіограми) має три складові: знання, уміння й навички. Знання: психолого-педагогічні, музично-історичні, музично-теоретичні; теорії музично-інструментального та вокально-хорового виконавства; вікової фізіології; методики музичного виховання школярів різних вікових груп; методів роботи з учнівськими музично-інструментальними і вокально-хоровими колективами; різножанрового пісенного та інструментального репертуару; основ інформатики, комп’ютерного аранжування та звукозапису тощо. Навички: слухові; вокальні; інструментальні; диригентські; комплексного виконавства; аранжування, інструментування, обробки, перекладення; звукозапису; творчі (імпровізація, добір музики на слух, транспонування, елементи композиції); вербальні. Уміння: аналізувати педагогічні ситуації; аналізувати власні дії та дії учнів; узагальнювати й систематизувати необхідні психолого-педагогічні й фахові знання; реалізувати набуті знання й навички на практиці; поєднувати різні види музичного виконавства; здатність до педагогічної імпровізації; організаторські вміння.

Тема 4 – “Навчальні вимоги до студентів музичного відділення мистецького факультету”. Передбачає: ознайомлення першокурсників із структурою навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” та вимогами до студентів музичного відділення мистецького факультету; аналіз змісту фахової підготовки на заняттях з основних циклів дисциплін (психолого-педагогічного, історико-теоретичного, музично-інструментального, вокально-хорового); вивчення специфіки фахового навчання – теоретична підготовка (лекційні заняття, самостійна робота студентів); практична підготовка (практичні, лабораторні, індивідуальні аудиторні та домашні заняття; реалізація набутих знань і вмінь на практиці в загальноосвітній школі); методична підготовка (вивчення фахових методик, самостійне опрацювання методичної літератури); музично-виконавська практика та музично-просвітницька діяльність студентів (участь у концертах, лекціях-концертах; підготовка та проведення музичних бесід і тематичних вечорів для школярів і студентів; проведення звітних концертів і конкурсів); вимоги до складання

заліків та екзаменів, специфіка проведення поточної перевірки, модульного та підсумкового контролю.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Вступ до спеціальності” полягає в: опрацюванні рекомендованої літератури; спостереженні за перебігом навчального процесу на факультеті, визначенні його структури та ієрархії навчальних предметів; аналізі форм і методів фахової підготовки студентів першого курсу; самооцінці студентами музичних здібностей і рівня загальної музичної підготовки та їх відповідності обраній професії; визначенні студентом власного рівня професійно-педагогічної орієнтації; виявленні дисциплін, які важко засвоюються студентами; внесенні студентами пропозицій щодо адаптації першокурсників до навчання у вищому педагогічному навчальному закладі.

Отже, професійна підготовка майбутніх учителів музики на засадах кредитно-модульної системи має свої відмінності, які визначаються специфікою викладання історико-теоретичних і музично-виконавських дисциплін. Знання цих закономірностей дозволить правильно організувати процес фахового навчання студентів мистецьких спеціальностей в педагогічному університеті.

Література

1. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1984. – 111 с.
2. Положення про організацію навчального процесу в Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка / Уклад: Козир І.А., Рябець С.І. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2006. – 80 с.

Ю.В.Рева

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КОГНІТИВНИХ УМІНЬ – МІЦНА ОСНОВА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ З ІНФОРМАЦІЄЮ В ПРОЦЕСІ ЇЇ ЗАСВОЄННЯ

В работе раскрыта педагогическая технология развития когнитивных умений как прочная основа самостоятельной работы учащихся с информацией в процессе ее усвоения.

The given article deals with pedagogical technology of cognitive skills development as the good basis for students selfwork.

Теорія когнітивного розвитку оперує поняттями мислення, міркування та розв’язання завдань з акцентом на характер динаміки цих процесів, що починаються ще в дитинстві.